

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 71 0 К 236381 17 Квлз
Бања Лука, 26.12.2017. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Весне Антонић, као предсједника вијећа, др Вељка Икановића, Обрена Бужанина, Горане Микеш и Даниеле Миловановић, као чланова вијећа, уз учешће записничара Софије Рибих, у кривичном предмету осуђеног Д.Б., због кривичног дјела спречавања службеног лица у вршењу службене радње из члана 387. став 1. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о захтјеву за заштиту законитости окружног јавног тужиоца из Бање Луке, поднесеном против правноснажне пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 К 236381 17 Кж од 10.5.2017. године, у сједници вијећа одржаној дана 26.12.2017. године, донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев за заштиту законитости се уважава, укидају пресуде Основног суда у Бањој Луци број 71 0 К 236381 16 К од 27.10.2016. године и Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 К 236381 17 Кж од 10.5.2017. године и предмет враћа Основном суду у Бањој Луци на поновно одлучивање.

Образложење

Правноснажном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 К 236381 16 К од 27.10.2016. године, која је потврђена пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 К 236381 17 Кж од 10.5.2017. године, оглашен је кривим осуђени Д.Б., због кривичног дјела спречавања службеног лица у вршењу службене радње из члана 387. став 1. Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС), за које му је изречена условна осуда, утврђена казна затвора од једне године и одређено да се она неће извршити ако у року од двије године не почини ново кривично дјело, обавезан је на плаћање паушала, а оштећени са имовинскоправним захтјевом упућен на парницу.

Против ове правноснажне пресуде окружни јавни тужилац у Бањој Луци поднио је у корист осуђеног захтјев за заштиту законитости због повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), са приједлогом да се захтјев уважи, првостепена и другостепена пресуда укину и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

У захтјеву за заштиту законитости се наводи да је по оптужници Окружног јавног тужилаштва у Бањој Луци број Т13 0 КТ 0028808 од 15.3.2016. године оптужени првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 К 236381 16 К од 27.10.2016. године оглашен кривим због кривичног дјела спречавања службеног лица у вршењу службене радње из члана 387. став 1. КЗ РС. Окружни јавни тужилац је против ове пресуде изјавио жалбу због битне повреде одредаба кривичног поступка зато што оптужени након подизања оптужнице у вријеме њеног достављања није имао браниоца, а ради се о кривичном дјелу за које је одбрана обавезна с обзиром да се за ово дјело може изрећи казна затвора од десет година. Окружни суд у Бањој Луци је пресудом број 71 0 К 236381 17 Кж од 10.5.2017. године одбио жалбу тужиоца и првостепену пресуду потврдио.

Тужилац у захтјеву наводи да је сходно одредбама члана 53. став 3. ЗКП РС оптужени морао имати браниоца у вријеме достављања оптужнице, а слиједом тога на рочиштима приликом изјашњења о кривици, разматрању ове изјаве и изрицању кривичноправне санкције. Овај пропуст није отклонио ни другостепени суд, а с обзиром да се ради о императивној норми и апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка тужилац сматра да другостепени суд није могао ову повреду релативизовати, као што је то учинио, одбијајући његову жалбу као неосновану и првостепену пресуду потврђујући. Осим тога указује да, оптужени ни у поступку по жалби није имао браниоца чиме су нижестепени судови оптуженом повриједили право на одбрану починивши битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Одговор на захтјев поднио је бранилац осуђеног ангажован по пуномоћју за поступак по овом правном лијеку, са приједлогом да се захтјев одбије као неоснован.

Овај суд је у сједници вијећа размотрио списе кривичног предмета и оцијенивши наводе захтјева нашао:

Захтјев за заштиту законитости је основан.

Према стању ствари садржаном у списима ове кривице против осуђеног је по оптужници надлежног тужилаштва пред првостепеним судом проведен кривични поступак због кривичног дјела спречавања службеног лица у вршењу службене радње из члана 387. став 1. КЗРС за које се дјело може изрећи казна затвора од десет година, а да оптужени након подизања оптужнице у вријеме њеног достављања и током цијелог првостепеног поступка није имао браниоца. Оптужени је за ово дјело оглашен кривим и изречена му је условна осуда којом је утврђена казна затвора од једне године и одређено да се она неће извршити ако у року од двије године не почини ново кривично дјело.

Окружни јавни тужилац је против ове пресуде изјавио жалбу због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС зато што се ради о кривичном дјелу за које је одбрана обавезна, а оптужени није имао браниоца.

Другостепени суд је жалбу тужиоца одбио као неосновану и првостепену пресуду потврдио са образложењем које се своди на то да за ово кривично дјело одбрана по закону јесте обавезна али како се оптужени и на сједници вијећа изјаснио да признаје кривицу, то и ако је првостепени суд пропустио да оптуженом постави браниоца по службеној дужности након потврђивања оптужнице, уколико би се уважила жалба тужиоца садржински и суштински се ништа не би измијенило јер би само било поновљено рочиште ради разматрања изјаве о признању кривице. Другостепени суд сматра да је у поступку оптужени порекао кривицу то би свакако био пропуст суда, да оптуженом постави браниоца по службеној дужности, била повреда која се у жалби истиче, јер би он био онемогућен да уз помоћ стручног лица-браниоца по службеној дужности адекватно припреми одбрану по оптужници. Оптужени ни у поступку по жалби, укључујући и присуство на сједници другостепеног вијећа, није имао браниоца.

За правилно разрјешење ове кривичне ствари мора се прво поћи од тога да оптужени у кривичном поступку остварује функцију одбране, а да је право на одбрану основно Уставом зајемчено право. Оптужени може одбрану обављати лично (лична или материјална одбрана) или путем браниоца (формална одбрана). Формална одбрана може бити факултативна формална одбрана што значи да оптужени може, али не мора имати браниоца, а имаће га само онда ако га сам ангажује и обвезна формална одбрана што значи да оптужени мора имати браниоца, па ће му га, ако га сам не узме (ангажује), поставити суд.

Закон о кривичном поступку Републике Српске је у члану 53. прописао када и у којој фази кривичног поступка осумњичени, односно оптужени мора имати браниоца (обавезна формална одбрана). Један од критеријума који одређује када оптужени мора имати браниоца у кривичном поступку је и тежина казне која се може изрећи за одређено кривично дјело. Овај критеријум закон примјењује у члану 53. став 3. прописујући да након подизања оптужнице за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора десет година или тежа казна, оптужени мора имати браниоца у вријеме достављања оптужнице. Дакле, закон јасно одређује тежину кривичног дјела и вријеме када формална одбрана оптуженог постаје обавезна. У случају да оптужени сам не узме браниоца или то не учине лица која су законом овлашћена, браниоца му је дужан, сходно одредби става 4. цитираног закона поставити суд. На тај начин законодавац ради правичности, заштите процесних и људских права и ефикасности правосуђа, обезбјеђује сваком оптуженом стручну, ефикасну и у складу са Уставом, одбрану за кривична дјела за која према законом унапријед одређеним критеријумима процјењује да је оптужени не може сам квалитетно вршити, без обзира да ли то он не жели или сматра непотребним. Осим што ова одбрана није зависна од воље оптуженог, оvdје је искључена и дискрециона оцјена суда који се не може упуштати у оцјену да ли је она оптуженом потребна или није, већ је дужан да поступи у складу са овом нормом која је императивног карактера и оптуженом обезбиједи браниоца.

Постављање браниоца је кривичнопроцесна радња, као законом предвиђена и уређена дјелатност суда као кривичнопроцесног субјеката која се предузима у кривичном поступку. Кривичнопроцесне радње морају бити беспријекорне, јер се не смије дозволити да се коначне одлуке донијете у кривичном поступку заснивају на радњама које су незаконите. Према наведеној

законској норми садржаној у члану 53. став 3. и 4. ЗКП РС првостепени суд је био дужан да последије подизања оптужнице, у вријеме њеног достављања обезбиједи да оптужени има браниоца, како би од тог времена и током трајања кривичног поступка, све до правноснажности одлуке, имао стручну помоћ да предузима законом прописане радње у своју одбрану. Ако оптужени није сам ангажовао браниоца тада му је браниоца био дужан да по законом прописаном поступку постави суд. Поступајући супротно овој одредби првостепени суд је повриједио право оптуженог на одбрану и тиме починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Одлучујући по жалби тужиоца изјављеној у корист оптуженог и другостепени суд чини исту повреду на штету оптуженог. Другостепени суд доносећи своју пресуду чини двоструку грешку која се одражава на право одбране оптуженог, а у својим разлозима запада у противрјечност која нема упориште у процесном закону. Ово из разлога јер губи из вида да се овдје ради о неправилности у првостепеном поступку која по својој тежини грешке радње чини неваљаним што захтијева да процесно право мора реаговати својим мјерама или санкцијама. Овдје се ради о апсолутно битној повреди одредаба кривичног поступка јер се неоториво претпоставља да је учињени пропуст у узрочној вези с резултатом суђења у кривичном предмету. Због тога све оно што је предузето последије учињене повреде није ваљано и не може се цијенити и анализирати и на томе заснивати одлука, већ повлачи као процесну санкцију обавезно укидање првостепене пресуде. Овај пропуст се не може релативизовати на начин као што то чини другостепени суд утврђујући да јесте поступљено супротно обавезујућој законској норми али с обзиром да је на сједници вијећа оптужени признао кривицу да се укидањем првостепене пресуде не би ништа измијенило, већ да би то било значајно да се оптужени изјаснио да није крив и да би то тек тада било повријеђено његово право на одбрану. Осим тога оптужени и поред обавезне одбране на сједници другостепеног вијећа није имао браниоца, чиме је и другостепени суд и сам починио исту повреду.

Зато када суд након подизања оптужнице за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора од десет година или тежа казна не обезбиједи да оптужени има браниоца у вријеме њеног достављања повређује његово право на одбрану чинећи битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС. Ову повреду чини и другостепени суд када у поступку по жалби против првостепене пресуде за кривично дјело за које је одбрана обавезна одржи сједницу вијећа без браниоца оптуженог.

Поступајући на овај начин нижестепени судови су повриједили право оптуженог на одбрану, чиме су правноснажном пресудом учили битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС, као што се то у захтјеву основано наводи.

Због наведених разлога Врховни суд је и одлучио као у изреци пресуде у смислу одредбе члана 356. став 1. ЗКП РС, укидајући нижестепене пресуде и враћајући предмет на поновно одлучивање првостепеном суду.

У поновном поступку тај суд ће оптуженом обезбиједити браниоца коме ће доставити оптужницу са правом изјављивања претходних приговора и након тога провести поступак у складу са одредбама ЗКП РС.

Записничар
Софија Рибич

Предсједник вијећа
Весна Антонић

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић